

Wass Albert "ledöntése"

Mikor Wass Hubát tábornokká léptették elő és a Pentagonba nevezték ki, újabb alapos vizsgálat következett. A vizsgálat eredménye bizonyára megtalálhatóak a FBI és a Pentagon levéltárában.

*Mert hirdetem, hogy testvér minden ember
S hogy egymásra kell, leljen végre egyszer
Mindenki, aki jót akar.*

(Wass Albert: Hontalanság hitvallása)

Emléklapot tartok a kezemben, Bartha József, a „Czegei Wass” Alapítvány elnöke és Gróf Czegei dr. Wass András jegyzi a rajta lévő írást, amelyből az egyik passzust most ideolloszom:

„A Kelemen havasok magas csúcsán, az Istenszékén, a Teremtő tenyerébe rejtette hamvai egy részét – s míg a másik fele örök békét talált a marosvécsi várkertben – azok befedték Erdély gondoktól redőzött homlokát.”

Az Emléklapot 2001. augusztus 11-re datálták, arra az alkalomra, amikor Szászrégenben a római katolikus plébánia udvarán leleplezték Wass Albert mellszobrát. Ugyanez az emléklap *szolgált* az ugyancsak az év augusztusában a Holtmaroson, a református templom udvarán szervezett szoboravató ünnepségen is.

Az Emléklapból idézett passzusban az „Istenszéke” és „a Teremtő tenyerébe rejtett hamvak” arra vonatkoznak, amint ez a dr. Mircea Dogaru „Rost” című lap négy oldalas „Vass” (sic!) Albert ellen emléke és szobrai ellen gyártott vádiratból is kiderül, hogy 1990 után a gróf Wass Albert hamvait tartalmazó urnát titokban az országba beopták és haló porait a marosvécsi (román nevén Brîncovenesti) kastély parkjában szétszórták. Valószínű a magánszorgalmú nyomozó azt is tudja, hogy hamvainak egy részét az Istenszéke körül szórták szét. Ezt csupán azért jegyezzük meg, hogy amikor haló porait megpróbálják összegyűjteni és Erdélyből kiutasítani, akkor erről se feledkezzenek meg. Ha pedig több tízezer példányban kiadott művei sokmillió betűjének összeszedetegetése is eszükbe jutna, tudjanak róla, hogy ezek nem csak a könyvek lapjain, hanem Wass Albert olvasóinak sok százezres tábora (millió? - pillanatnyilag a legolvasottabb magyar író) emlékezetében találhatóak.

A Wass Albert személye és a szobrok körül kirobbant botrány egyébként nem új keletű. 2000-ben, amikor a bögyözi általános iskola felvette a Wass Albert nevét, a román sajtóban ez alkalomkor is skandallum keletkezett, és, érdekes módon ugyanabban az évben, amint ezt az egyébként a Wass Albert-ügyben példaértékű alapossgal tájékozódó és tájékoztató Krónika megállapítja – „a magyarellenességéről ismert Ion Coja történészprofesszor kelt az író védelmére. A **funtineli boszorkány** román fordításának marosvásárhelyi bemutatóján kijelentette: ez az ezer oldal arról tanúskodik, hogy Wass Albert igencsak ragaszkodott a román néphez, értékeihez, és ez nem deklaratív kinyilatkoztatás volt, hanem lélekből jövő.”

Wass Albert tetemre hívásai

Vasile T. Suciu, a Hősök és Mártírok Kultusza Országos Egyesületének elnöke – amint ezt a Krónika 2003. január 16-I számából megtudjuk – a Művelődési és Vallásügyi Minisztérium tisztségviselője, tartalékos ezredes

egy 1946-os kolozsvári népbírósági ítéletre hivatkozva Wass Albertet háborús bűnösnek nevezte.

Pakó Benedek szászrégeni római katolikus kanonok - egyébként Felső-Háromszék szülötte – és *Bartha József* holtmarosi református lelkész *Ioan Hidegcuti* államtitkártól kapott legelőbb írásbeli figyelmeztetést a Wass Albert-szoborüggyel kapcsolatosan, ezt követően nevezettek címére a marosvásárhelyi ügyészség küldött idézést, majd ott hallgatták ki mindkettőjüket.

A Krónika híradásaiból és egyéb forrásokból kiolvasható, hogy a „színen is megjelenő” hatósági szervek az „ügy felgöngyölítésében” törvény tisztelőek. A központi román sajtóban sem szólaltak meg (még?) a nacionalista harsonák. Az említett „*Rost – manifest romanesc*” 2002-es mutatószámában (most induló lapról van szó) elképesztően gyűlölködő nacionalista szájteppéssel tereget ki olyan ügyeket, amelyekhez, minden bizonnyal, Wass Albertnek nem sok köze lehetett.

A Rost „érveinek” és tényfeltárásának kellékei között tipikusan olyan „tények” szerepelnek, amelyeket a második világháború után felállított népbíróságok és a háborús bűnösöket üldöző személyek és csoportosulások gyakran a nyakába varrtak azoknak is, akiket kicsinyes bosszú, személyes sérelmek megtorlása, ingó és ingatlan vagyonok megkaparintása, az osztályharc élesítése és a nemzeti felsőbbrendűség és ősiség diadalmaskodása végett vagy ürügyén alkalmaztak. Ez a minősíthetetlen hangnem slendrián fogalmazással, elírásokkal és a nevek, adatok pontatlan megjelenítésével párosul. A „nem „osztogattak”, hanem „fosztogattak” tipikus esete az, amikor, a Rost- ban közölt cikk szerint „Albert Vass (!) végtelenül gyűlölte azokat a románokat, akik a földreform révén megkapták birtokainak javarészét” – eddig rendben is lenne, mondjuk, de az az adat, hogy Erdélyben 227.953 román család mellett 82.630 magyar családot is földhöz juttatott, kissé „szagos”, hiszen még élnek annak a generációnak a tagjai közül, a kiknek az apja-nagyapja 1921-ben ebből az „áldásból” részesült és tudják, mennyi és milyen földeket kaptak. Az „istentagadó Albert Vass”-ról csak olyan beszélhet, aki még ezt az általa mélységesen gyűlölt erdélyi magyar arisztokrata családnevet is képtelen megjegyezni, s ezzel megfosztja magát attól, hogy a Wass családnév történetén derülni tudjon. (A német nyelv az F hangot V-vel jelöli, s ezért Bécsben nem szalonképes kiejtéssel tisztelték meg a főnemesi családot.) A Wass-familiától idegen „*bocskoros- és bűdösoláhozás*”, az „*állapotos asszonyok méhében forgatott bajonétok*” és a kelléktár egyéb eszközei és fogásai szerepelnek, a bécsi döntés után bevonuló honvédek nyakába varrt atrocitásoknak vagy megtörtént incidenseknek a Wass- család nyakába aggatásával. A „legcselebb” viszont, hogy a Wass Albert és édesapja nyakába varrják két zsidó személy meggyilkoltatását is, tudván, hogy Magyarországon és ettől nyugatabbra ez a büntett mennyit nyom a latban, és, egyébként is most már félszáz éve annak, hogy a magyarok antiszemitizmusával és zsidóüldözésének egyoldalú kiemelésével árnyékolják több mint 300 ezer transznisztriai, besszarábiai és az ó-romániai tartományok zsidóirtásait.

A féktelen magyargyűlölettől fortyogó írás nem „egyedi alkotás”, hisz ott áll mögötte a Vasile T. Suciú feljelentése, és, minden bizonnyal, a hírszolgálat apparátusának tagjai. Dr. Dogaru alapos munkát végzett, felsorolja az érvényben lévő Büntető Törvénykönyv és a Sürgősségi Kormányrendelet vonatkozó büntetési-bírságolási tételeit is, amelyek

szerint nem csak a szászrégeni és a holtmarosi – egyébként nem köztéren található – szobrok távolítandók el, hanem a háborús bűnösök kultusza 6 hónaptól 5 évig terjedő börtönbüntetéssel, a közéleti jogok gyakorlásának eltiltásával és jogi személyek esetében 25 millió lejtől 250 millió lejig terjedő pénzbüntetéssel sújthatók.

Mindezzel nem ördögöt festünk a falra, hanem érzékeltetni kívánjuk, hogy amíg a nagypolitika szintjén a két ország közötti javulónak látszó kapcsolatok miatt, és a háború utáni népbírói ítéletek koncepciók törvénytelenégeinek tudatában, a jelek szerint „szőrmentén” próbálják kezelni ezt az „ügyet”, az okkult sovén-nacionalista magyargyűlölet termeli a maga mérgező és robbanó tölteteit. Egyelőre feljelentésekben, a nem kormányzati sajtóban.

Groteszk és a politikai perverzitás körébe tartozó, hogy esetünkben egy, az országot ellepő Antonescu marsall kultuszát visszafogó, tulajdonképpen az USA által Romániára parancsolt törvény fordul a visszájára: a román fasizmus feléledését akarják visszaszorítani, s az életben *politikai rehabilitációért nem folyamodó Wass Albertet* és az ugyancsak ugyanabban a perben halálra ítélt édesapja emlékét gyalázzák meg, és meghurcolják azokat az embereket is, akik egy fél évszázadon át méltánytalanul mellőzött, be- és kitiltott író-óriás szellemiségének érvényesítéséért bármi keveset is tesznek.

Wass Albert halálos ítéletei

A Magyar Nemzet 2003. január 17-i számában a Népszabadság előző napi számára hivatkozva mutatja be olvasóinak az Adevarul címlapján megjelent Vasile T. Suciú interjút. A MN kommentárja megalapozására felvonultatja az 1946-ban a Wass-család két tagjára - apára és fiára – kimondott kolozsvári halálos ítélet bécsi döntéshez kapcsolt tényeit. A magyar történetírás az 1944-es Nagysármás környéki harcokat is másképpen tárgyalja. A harcban álló felek között valóban harcok folytak, „*de ezt csak a valóságot meghamisítva lehet román és zsidó civilek lemészárlásaként beállítani.*” (A módszer viszont ismerős, a szárazajtai bestiális gyilkosságokat is azzal indokolták, hogy románokat lőtték agyon, s az egyik kivégzett idős asszony levágta a megsebesült román tiszt gyűrűs ujját (!) az aranygyűrűért, stb.) *A román hatóságok már a II. világháború alatt is folyamatosan „tájékoztatták” a Tengelyhatalmakat és nyugati szövetségeseiket az állítólagos magyar rémtettekről. Ezek valóság tartalmáról csak annyit - idézi a Magyar Nemzet -, hogy egy az olasz és német kormányhoz 1942 végén eljuttatott jegyzék szerint a magyar csapatok bevonulása óta hetente több tízezer román menekült el Észak-Erdélyből. (Eszerint Észak-Erdély 1,1 milliós román lakossága legalább egyszer már elmenekült volna otthonából.)*”

A Wass-család nevéhez kapcsolt három gyilkosság is a legendák és áltörténetek világába tartozik. Wass Albertnek nem a felelősségre vonás elől kellett menekülnie Erdélyből, irodalmi alkotásaiban és más jellegű írásaiban többször is leírja, miként vonultak vissza „hátraharcolva” a túlerő elől.

A Krónika Nagy Mihály kolozsvári történész tájékoztatása alapján feleleveníti a kolozsvári bíraskodás körülményeit és ennek történetét. A tárgyalásnak 63 vádlottja volt, egy hétig tartott, s a bíróság többnyire azokra mondott ki halálos ítéletet, akik fölött távollétükben ítélezett. Az elítéltek vagyonát elkobozták. (Raboltak a következő időszakban ítélet nélkül is eleget.) Az elítéltek kétharmada magyar nemzetiségű volt. A bírák,

nyilvánvaló megrendelésre, a bécsi döntés fölött is ítélkeztek. A gyanút és a vádat olyan „leleplező erejű” tényekkel is alátámasztották, hogy Észak-Erdély visszacsatolása idején a vasasszentgotthárdi Wass-kúria négy szobáját rendezték be főhadiszállásnak, ebből következik, hogy a vérengzésekre a Wass-familia felbujtása következményeként került sor. Wass Albert újabb kori halálra ítélésének kapcsán telefonon felhívták az író Hamburgban élő fiát, Wass Endrét. A hamburgi egyetemi tanár kérdésekre elmondotta, hogy Wass Albert és édesapja, Wass Endre ügyében azért nem fordultak rehabilitációért, mert úgy érezték, ezt a lépést az Európai Unióba tartó román államnak felkérés nélkül is meg kellett volna tennie.

Wass Endre édesapja és nagyapja rehabilitációjának ügyében az amerikai hadseregben tábornoki rangfokozatban szolgálatot teljesítő Wass Huba bátyjával Floridában egyeztet.

Wass Albert emlékéhez méltatlan, magyargyűlölő, sovén nacionalisták előtt megalázó lenne a Wass-család ma is élő prominens személyiségeire hivatkozni, hiszen Wass Albert még rehabilitációért sem folyamodott a román államhoz. (Nem sejtette, hogy ezzel még az emléket itthon megbecsülők számára is gondot okozhat.) Annyit viszont tudnunk kell, hogy Wass Endre nyilatkozata szerint édesapja múltját az amerikai hatóságok három ízben is átvilágították. Első ízben, amikor Wass Albert amerikai bevándorlását kérte. (1950) A hetvenes években egy bukaresti román professzor jelentette föl – Amerikában. (Háborús bűnös létére egyetemi professzor stb.) A FBI Európában is vizsgálatot folytatott, s arra a következtetésre jutottak, hogy édesapjával együtt egy tipikus háború utáni kelet-európai koncepció per áldozatai. Mikor Wass Hubát tábornokká léptették elő és a Pentagonba nevezték ki, újabb alapos vizsgálat következett. A vizsgálat eredménye bizonyára megtalálhatóak a FBI és a Pentagon levéltárában. Suciú- és Dogaru uraknak oda kellene folyamodniuk.

Igen ám, de ezek a tények soha nem jutnak el a rossz szándékú Rost és az Adevarul olvasóihoz, s a másfélszáz éve, nagy dózisokban adagolt méreg, a nacionalista narkotikum hat.

A történet pikantériája, hogy Wass Albert újabb kori „koncepció per”, a nem is köztérre állított szobordöntögetés Románia és Magyarország harsány hangon bizonygatott testvéri és baráti kapcsolatokat zavarja, kihat az európai integrációs együtt haladásra, a magyar-román stratégiai partnerségre. Az RMDSZ elutasítja Wass Albert háborús bűnös minősítését és történészi szakvéleményt, átvilágítást kér. Nastase miniszterelnök, sokak úgy vélik, tiszteletét teszi a Szövetség VII. Kongresszusán...

Van a Wass-afférnak egy, a magyar belpolitikai élet egy szegmensére nem a legjobb fényt sugárzó politikai reflektora is. A www.gondola.hu elektronikus portál Fórum rovatában éles vita bontakozott ki az újabb „romániai koncepció peről”. Magyar vonatkozásban, többek között, tárgyalják Wass Albert floridai öngyilkosságának motivációit és körülményeit is. Ehhez kapcsolódik – a dokumentum olvasható – a Kuncze Gábor vezette magyar külügyminisztérium Wass Albert állampolgársági kérelmét visszautasító levele is. Egy vélemény: „*Széchenyi után az egyik legnagyobb magyar állampolgársági kérelmét a magyar állam elutasította.*”

Az internetes Fórum bő anyagából megtudhatjuk, miként lépett közbe Tar Sándor washingtoni tiszteletbeli magyar konzul, Csoóri Sándor, a Magyarok Világszövetségének elnöke.

Érdekes, hogy most Kuncze Gábor, illetve az általa vezetett Állampolgársági Főosztály némely tisztviselői a magyar közvélemény előtt egy kategóriába kerülnek Wass Albert román feljelentőivel, miközben Medgyessy Péter Nastase miniszterelnökkel koccint, aki RMDSZ-kongresszusra készül.

Ennek a szomorú cirkusznak van pozitív hozadéka is. Az említett internetes portál a tanúnk rá, tömegesen kerülnek kapcsolatba Wass Albert emberi-írói nagyságával. Erre nagy szükség van, hiszen a magyar irodalom e kiválósága nem hogy a magyar tankönyveknek nem lehet lakója, hanem még az 1999-es kiadású *Ki kicsoda a magyar irodalomban?* Kötetben (Könyvkuckó, Budapest) sem lelt otthonra. Nincs szócikke.

Ez már nem is szégyen. Gyalázat.

Az olvasók viszont „rehabilitálták”. Eddig is a legolvasottabb írónk. De ezek után aztán igazán az lesz. Wass Albertnek többen, több ízben és több időpontban is halálhíret keltették. Méltósággal válaszolt:

„Azokat pedig, kik jó szívvel és szeretettel emlékeztek meg rólam, jó szívvel és szeretettel köszöntöm magam is. És hadd örvendezzünk együtt annak, hogy kis ideig még együtt lehetünk ezen a buba-facsarodott földön, s munkálkodhatunk népünk jövőjén, mindegyikünk a maga őrhelyén.”

(gondola.hu)

Sylvester Lajos